

Spis treści

Wprowadzenie	XV
Jak korzystać z tej książki?	XV
Akronimy i skróty	XXI

Część pierwsza

Teoretyczne podstawy bioetyki	1
---	---

1 Natura bioetyki	3
1.1. Wprowadzenie	3
1.2. Definicja bioetyki	5
1.3. Historia i filozofia	7
1.4. Nowa historia biologii	8
1.5. Metoda naukowa	12
1.6. Nadużycia nauki	16
1.7. Nauki biologiczne i biotechnologia	17
1.8. Znaczenie bioetyki dla nauk biologicznych	18
1.9. Biologiczne wymiary etyki	19
2 Teorie etyczne	26
2.1. Wprowadzenie	26
2.2. Etyka i religia	29
2.3. Prawo naturalne i błąd naturalistyczny	30
2.4. Działania moralne i teoria etyczna	32
2.5. Utylitaryzm	33
2.6. Deontologia	37
2.7. Teoria cnót	41
2.8. Inne teorie etyczne	43
2.9. Czy wolno nam osądzać moralnie?	44

3	Schemat analizy etycznej	49
3.1.	Wprowadzenie	49
3.2.	Zasady etyczne	51
3.3.	Zasada sprawiedliwości	53
3.4.	Status etyczny	55
3.5.	Macierz etyczna	56
3.6.	Przykład zastosowania macierzy etycznej: przypadek somatotropiny bydlęcej	57
3.7.	Podsumowanie celów i ograniczeń macierzy etycznej	69

CZĘŚĆ DRUGA

Bioetyka i nasza przyszłość	75
------------------------------------	----

4	Bogaci i biedni	77
4.1.	Wstęp	77
4.2.	Demografia	79
4.3.	Zasoby żywności	81
4.4.	Zdrowie	84
4.5.	Bogactwo	85
4.6.	Edukacja	87
4.7.	Technologia	87
4.8.	Radzenie sobie z nierównościami	90
4.9.	Alternatywne plany działania etycznego	93
4.10.	Polityka rozwoju	94
4.11.	Rozumowanie etyczne w formułowaniu polityki rozwoju	99
5	Czas narodzin?	104
5.1.	Wstęp	104
5.2.	Kontrola urodzeń	105
5.3.	Bezpłodność	110
5.4.	Zarys technologii reprodukcyjnych	111
5.5.	The Human Fertilization and Embryology Authority (Brytyjski Urząd ds. Zapłodnienia i Embryologii Człowieka)	114
5.6.	Aspekty etyczne technologii wspomaganego rozrodu	121
5.7.	Doświadczenia na zarodkach	125
6	Wybory dotyczące reprodukcji	132
6.1.	Wstęp	132
6.2.	Skrining prenatalny	133
6.3.	Podjęmowanie decyzji związanych z reprodukcją	134
6.4.	Zagadnienia etyczne w postępowaniu z informacją genetyczną	139
6.5.	Komórki macierzyste	147
6.6.	Genetyka i przyszłość	152

CZĘŚĆ TRZECIA

Bioetyka i zwierzęta	159
-----------------------------	-----

7	Zwierzęta w służbie człowieka	161
7.1.	Wstęp	161
7.2.	Dobrostan zwierząt i prawa zwierząt	164
7.3.	Jak wykorzystujemy zwierzęta	167

7.4. Zwierzęta gospodarskie	169
7.5. Odbieranie życia	171
7.6. Koszta dla dobrostanu poszczególnych gatunków	174
7.7. Perspektywy etyczne	178
7.8. Wykorzystanie zwierząt w sporcie, rozrywce i pracy	181
7.9. Analizy etyczne	184
8 Doświadczenia na zwierzętach	188
8.1. Wstęp	188
8.2. Cele doświadczeń na zwierzętach	189
8.3. Naukowe uzasadnienie doświadczeń na zwierzętach	190
8.4. Prawodawstwo dotyczące badań na zwierzętach	195
8.5. Zastępowanie (R1)	198
8.6. Ograniczenie (R2)	200
8.7. Udoskonalenie (R3)	201
8.8. Regulacje	203
8.9. Aktywność polityczna	205
8.10. Analiza etyczna	207
9 Zwierzęta a współczesna biotechnologia	213
9.1. Wstęp	213
9.2. Technologie rozrodcze	214
9.3. Technologie genetyczne	217
9.4. Potencjalna krzywda zwierząt	221
9.5. Konkretnie zastosowania	222
9.6. Szersze zagadnienia etyczne	230
9.7. Odpowiedzi na argumenty popierające biotechnologie zwierząt	234
9.8. Analizy etyczne	236
Część CZWARTA	
Bioetyka, rośliny i środowisko	241
10 Pierwsze pokolenie modyfikowanych genetycznie roślin uprawnych	243
10.1. Wstęp	243
10.2. Problemy etyczne	247
10.3. Rolnicy: pomyślność, niezależność i sprawiedliwość	248
10.4. Konsumenci: pomyślność, niezależność i sprawiedliwość	251
10.5. Biota: zachowanie, bioróżnorodność i zrównoważenie	257
10.6. Rośliny uprawne modyfikowane genetycznie: rozkwit, zdolność przystosowania i wewnętrzna wartość	262
10.7. Perspektywy stosowania modyfikowanych genetycznie roślin uprawnych w Wielkiej Brytanii	264
10.8. Ocena etyczna	265
11 Przyszłość naszej diety	270
11.1. Wstęp	270
11.2. Standardy żywienia w Wielkiej Brytanii	271
11.3. Żywność funkcjonalna	274
11.4. Różnice międzynarodowe	278
11.5. Genetycznie modyfikowana żywność funkcjonalna	279

11.6. Żywność funkcjonalna i interesy konsumentów	280
11.7. Pokarmy modyfikowane genetycznie z roślin uprawnych w krajach rozwijających się	283
11.8. Złoty Ryż	288
12 Równowaga ekologiczna	296
12.1. Wstęp	296
12.2. Wartości środowiska	298
12.3. Antropogeny wpływ na biosferę	300
12.4. Zrównoważony rozwój	305
12.5. Zrównoważony rozwój w rolnictwie	307
12.6. Granice wzrostu	314
12.7. Gaja: odmienne spojrzenie	317
12.8. Zrównoważony rozwój i etyka	319
CZĘŚ PIĄTA	
Bioetyka w praktyce	327
13 Ryzyko, ostrożność i zaufanie	329
13.1. Wprowadzenie	329
13.2. Ryzyko	330
13.3. Ogólniejsze koncepcje ryzyka	336
13.4. Zasada ostrożności	339
13.5. Różne sformułowania zasady ostrożności	342
13.6. Zaufanie	345
14 Polityka i nauki biologiczne	354
14.1. Wprowadzenie	354
14.2. Polityka rządu Wielkiej Brytanii w zakresie nauk biologicznych	356
14.3. Doradztwo dla rządu dotyczące polityki naukowej	360
14.4. Pozarządowe ciała doradcze	363
14.5. Ciała międzynarodowe	364
14.6. Angażowanie opinii publicznej w decyzje dotyczące polityki naukowej	365
14.7. Procesy deliberatywne i inkluzywne	369
14.8. Etyczna konsumpcja	373
14.9. Proces podejmowania decyzji etycznej w ocenie technologii	375
15 Bioetyka w laboratorium	383
15.1. Wprowadzenie	383
15.2. Normy Mertona	385
15.3. Uczciwość naukowa	388
15.4. Szacunek dla obiektów badań	392
15.5. Powinności zawodowe	395
15.6. Zabawa w Pana Boga?	402
Koda	409
Aneks	411
Indeks nazwisk	415
Indeks	418

Bioetyka

Wprowadzenie
dla studentów nauk biologicznych

Zagadnienia dotyczące bioetyki budzą w ostatnich latach coraz większe zainteresowanie opinii publicznej. Debata nad tymi zagadnieniami obejmuje tematy związane z modyfikacją genetyczną (GMO), klonowaniem zwierząt czy „projektowaniem dzieci”. Gdy opinia publiczna żywi się spekulacjami mediów, czy możemy być pewni, że decyzje dotyczące zasadniczych zagadnień bioetycznych są podejmowane w racjonalny i obiektywny sposób?

Część otwierająca książkę zapoznaje studentów z istotą bioetyki oraz teorii etycznej. W dalszych partiach tekstu autor wprowadza czytelnika w szeroki zakres zagadnień bioetycznych odnoszących się do ludzi, zwierząt, roślin oraz środowiska. Końcowe rozdziały to przegląd zagadnień związanych ze stosowaniem bioetyki w praktyce.

Książka prezentuje różne punkty widzenia w sposób bezstronny, sprzyjający debacie i dyskusji.

- Najobszerniejszy, najbardziej wyważony spośród dostępnych, akademicki podręcznik do bioetyki, proponujący studentom jasne, obiektywne wprowadzenie do tego przedmiotu.
- Poszczególne rozdziały zawierają wiele przydatnych rozwiązań obejmujących tematy do dyskusji i ćwiczenia sprzyjające opanowaniu wiedzy przez studenta.
- Zwięzły tekst napisany jednolitym, jasnym językiem przez doświadczonego autora, opatrzone wygodnymi odnośnikami ułatwiającymi studentom wyrabianie sobie pełniejszego obrazu tego tak zróżnicowanego przedmiotu.
- Obszerna lista zalecanych lektur oraz wykaz przydatnych stron internetowych zachęcają studentów do zgłębiania interesujących ich tematów.

Autor książki, **Ben Mephram**, jest profesorem bioetyki stosowanej oraz dyrektorem Centrum Etyki Stosowanej w Szkole Nauk Biologicznych na Uniwersytecie Nottingham.

„Zapełnianie luki między dyscyplinami wiedzy, zwłaszcza między etyką i naukami biologicznymi, staje się coraz ważniejsze. Udało się to w tej bardzo potrzebnej książce Mephama: stanowi ona nie tylko doskonały, przyjazny dla użytkowników materiał do wykorzystania na zajęciach, ale proponuje również śmiałe ujęcie dotyczące tak istotnych spraw, jak przyszłość ludzi, zwierząt oraz środowiska”.

Ruth Chadwick
profesor bioetyki,
Lancaster University,
Wielka Brytania

„Jest to nieocenione źródło wiedzy: potocześnie napisane, miarodajne, wyważone, jak tylko jest to możliwe, i obszerniejsze, niż się przyznaje; jest również dobrze uporządkowane i można na nim oprzeć cały kurs bioetyki. Zdecydowanie polecamy”.

Higher Education Academy
internetowe czasopismo poświęcone
edukacji w zakresie nauk biologicznych